

опубліковано на українському мові розповіді Еліс Манро «Беллетристика» в перекладі Вікторії Зенгви. В 2017-ом вийшов з друку збірник розповідей «Слишком много счастья» в перекладі Євгенії Кононенко. Проведений аналіз друкованих і он-лайн публікацій про вручення Манро Нобелівської премії по літературі показав в цілому позитивне сприйняття вручення нагороди письменниці. Розповіді Еліс Манро привабливі своєю оригінальністю, особливою манерою письма, даром співчуття і співпереживання, умінням точного і короткого описання, поучительними висновками, глибиною, мудрістю і тому подібне. В 2013 році Еліс Манро заявила про вихід з літератури. Однак, вручення їй Нобелівської премії може вплинути на зміну її рішення. Як би там ні було, нам залишається тільки сподіватися, що переклади розповідей Еліс Манро не затримуються, і українські читачі зможуть приєднатися до багатьох шанувальників творчості відомої канадської письменниці з різних країн світу. Вивчення Еліс Манро необхідно в контексті дослідження розвитку світової короткої прози, а також як привертання уваги дослідників і перекладачів до творчості популярної авторки з Канади.

Ключевые слова: Нобелівська премія, література, Еліс Манро, розповідь, переклад.

Kalynovska Iryna, Polkovsky Valerii. Alice Munro Wins Nobel Prize For Literature: the Reaction of Ukrainian and Canadian Communities. The article reflects the analysis of print and online publications about the art work of Alice Munro, the presentation of the Nobel Prize for Literature in 2013, and the reaction of Ukrainian, Canadian communities and famous people from around the world. Alice Munro (or *Alice Munro* in some Ukrainian editions) became the thirteenth female winner in the history of the literary prize and the only writer from Canada who received the Nobel Prize. “The Master of Modern Story”, “The Patriarch of Canadian Literature”, “The Legend of Short Stories”, “The Canadian Chekhov”, or even the “Housewife of Literature”, etc., as soon as they did not name Alice Munro, the author of one novel and fourteen collections of short stories. Her works are translated into twenty languages of the world. Even before the Nobel Prize, the writer received a number of prestigious awards, namely the International Booker Prize, the Governor-General’s Award of Canada, the Hiller Award, and so on. Despite the world-wide popularity of Alice Munro, her readers in Ukraine almost don’t know anything about her short stories: none of her collections has been translated into Ukrainian at the time of awarding the prize. In 2016 the Ukrainian version of Alice Munro’s “Fiction”, translated by Victoria Zengva, was published. In 2017 the collection of short stories “Too Much Happiness” in the translation of Eugeniia Kononenko came out of print. The analysis of printed and online publications on the presentation of Alice Munro Nobel Prize in Literature showed a generally positive perception of the award. The stories by Alice Munro attract the readers by their originality, special style of writing, a gift of sympathy and compassion, a skillful and close description, instructive conclusions, depth, wisdom, and so on. In 2013, Alice Munro claimed to leave literature. However, awarding her a Nobel Prize can have an impact on changing her decision. Whatever may happen, we can only hope that translations of stories by Alice Munro will not get lost, and Ukrainian readers will be able to join many admirers of the art work of the famous Canadian writer from around the world. The study of Alice Munro is necessary in the context of the research of the development of world short prose, as well as attracting the attention of researchers and translators to the work of a popular author from Canada.

Key words: Nobel Prize, literature, Alice Munro, short story, translation.

УДК 82.091

Юлія Калюжна

ЗВ’ЯЗОК ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ СИМВОЛІЗМУ З ІДЕАЛІСТИЧНОЮ ФІЛОСОФІЄЮ І. КАНТА ТА ІДЕЄЮ НАДЛЮДИНИ Ф. НІЦШЕ

У статті висвітлено основні аспекти впливу ідей І. Канта та Ф. Ніцше на поезію французьких символістів. Проаналізовано прояви ідеалістичних ідей у творчості поетів-символістів, а саме: поля Верлена, Артюра Рембо, Стефана Малларме. Розглянуто поняття «символ» у концепції французького символізму, встановлено, що символ набуває багатогранного значення, ставиться вище, ніж «образ», адже можливе множинне трактування смислів. Велике значення для символістів мала робота Іммануїла Канта «Критика чистого розуму», в якій він виділяє дві категорії реальностей: трансцендентну і трансцендентальну. Символістична ідея двох світів – реального та ідеального – бере початок саме звідси. Ідея Надлюдини переростає в ідею містичної людини, здатної наблизитись до божественного безсмертя завдяки спроможності любити. Символісти створюють ліричного героя, який не є звичайним пасивним спостерігачем, навпаки – вони проголошують людину творцем власної реальності і долі, адже в ній божественне начало. Установлено, що поступово ідея Надлюдини змінює не лише ліричного героя, й образ читача, якого бажає бачити поет-символіст – читач повинен відчувати те, що намагається передати автор. Слід зазначити, що змінюються і образи присутні у поезії. Поль Верлен все більше відходить до дематеріалізації. Оточуючі звуки, шум, голоси – всі вони «глухі», «далекі». Особливого осмислення набуває смерть, яка перестає бути

завершенням людського життя, вона є надзвичайним, особливим моментом переходу в іншу реальність, іншою формою буття. Він приділяє більше уваги не зовнішньому світу, а почуттям і переживанням, що викликані речами матеріального світу. Артур Рембо демонструє у своїй поезії зовсім інший світ: живий, мінливий, наповнений безліччю речей, а ліричний герой стає мандрівником-бунтарем, якого обурює будь-яка статичність. Центральним образом є людина з її реальними переживаннями та почуттями. Стефан Малларме створює поезію, яка вважається апогеєм символізму: поетові вдається зобразити не «річ», а «ефект» від неї. Це приводить до появи нових творів, що не містять розділових знаків – усе зводиться до спроможності читача відчувати. Поступово символізм, який базувався на ідеалістичній філософії, і сам стає особливою філософською течією.

Ключові слова: символізм, символисти, ідеалістична філософія, символ, етапи символізму, дематеріалізація, Надлюдина.

Постановка наукової проблеми та її значення. Символізм є особливою течією в літературі, оскільки поети значно розширюють межі можливостей у поезії, у сприйнятті дійсності. Час панування символізму збігається з періодом релігійної кризи, коли Ф. Ніцше висловив провокаційне твердження «Бога не обломіснує». Цей період ознаменований позитивістськими ідеями, визначними науковими відкриттями. Мабуть, такого спрямованого руху в світ науки досі й не було. Наука, навіть сьогодні не розвивається так швидко. Рух у бік суворо матеріалістичних й однозначно пояснюваних переконань також дає тріщину. І руйнує його саме те, що було опорою, – природничі науки, математика та фізика. Такі відкриття, як теорія відносності, рентгенівські промені, квантова теорія – саме вони піддали сумнівам всю наявну впевненість у тому, що людська раса підкорила природу й пізнала світ: виявляється, що людина навіть не пізнала себе. Такі відкриття піддали сумнівам беззаперечність та остаточність законів механіки, доцільність та достовірність домінуючих у суспільстві ідей. Цей стрімкий переверт у свідомості людства призводить до усвідомлення повного нерозуміння світу реального у всіх його аспектах та всіх складностях, а також наштовхує на ідеї пошуку нових способів досягнення дійсності. Символісти пропонують власний спосіб – через розуміння символу та розуміння його явного й сакрального змісту, врахування реального й надреального, об'єктивного й суб'єктивного аспектів дійсності.

Актуальність цієї розвідки полягає в необхідності проведення паралелей та встановленні зв'язків між теорією і практикою символізму та ідеалістичною філософією І. Канта та ідеєю надлюдини Ф. Ніцше.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Огляд наукової літератури стосовно питання впливу ідей І. Канта та Ф. Ніцше на розвиток французького символізму свідчить, що проблему висвітлено недостатньо. Є досить якісна література, де аналізується французький символізм (тут варто відзначити і монографії та статті наших сучасників і літературознавців минулого століття). Відзначити варто монографію Обломієвського «Французький символізм», де автор ґрунтовно й точно описує появу та розвиток символізму у Франції, починаючи від Парнаської школи і закінчуючи творчістю молодших символістів, яка характеризується спадом символізму. Серед вітчизняних літературознавців слід сказати про роботи Наливайка Д. «Зміна метамови у творчості французьких символістів» та «Французький символізм», де коротко та змістовно викладено основні особливості творчості найвідоміших французьких символістів, таких як Ш. Бодлер, С. Малларме, А. Рембо, П. Верлен. Стаття «Символізм: Генеза символізму» О. Ніколенко має прекрасний аналіз та перелік основних принципів символізму та етапізацію. Колосова Н. в статті «От иероглифа – до французького символизма» аналізує філософські начала в символізмі, розглядаючи ієрогліф як одне з первісних утілень символу. В статтях Н. В. Ільїної розглядається вплив ідеї надлюдини на французький символізм та образи кохання й смерті в художній філософії символістів. Це праці, до яких я зверталась найчастіше.

Мета і завдання статті. Ціль полягає в необхідності здійснення аналізу та експлікації впливу ідей І. Канта та Ф. Ніцше на розвиток французького символізму. Відповідно до мети ставляться такі завдання:

1) Систематизувати накопичений наукою досвід стосовно виникнення й розвитку принципів символізму в Франції;

2) Розглянути всі аспекти становлення символізму у Франції включно з впливом на них ідеалістичних філософій;

3) Проаналізувати творчість представників течії символізму, а саме: французьких поетів Ш. Бодлера, А. Рембо, С. Малларме, П. Верлена.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження.

Ідеалізм є філософською основою символізму. Особливе значення тут мають філософії, що оперували таким поняттям, як «символ». У символізмі реальне вважається належним до реальності вищого порядку, тому суб'єктивне стоїть вище об'єктивного. У символі А.Беліє бачить єдність форми і змісту. Символ, утім, набуває невичерпного значення в символістів, які вважають, що досягнути його раціонально – неможливо. Символ розглядається як провідник у світ ідеальний. Чому символ був настільки популярним?

По-перше, символісти ставили символ вище, ніж образ, вважаючи, що символ приховує в собі перспективу безмежного розгортання смислів. По-друге, символ є самодостатнім завершеним образом, незважаючи на можливість різних трактувань. Зв'язок символізму з ідеалістичною філософією відзначив ще Ж. Мореас. Проблема символу є ключовою в художньо-філософській концепції символізму. Але тут варто зазначити, що в рамках символізму не існувало єдиної концепції символу, тому, розглядаючи це питання, слід брати до уваги роботи таких філософів, як І. Кант, Ф. Ніцше, А. Шопенгауер.

Велике значення мала робота Іммануїла Канта «Критика чистого розуму», в якій він виділяє дві категорії реальностей: трансцендентну і трансцендентальну. Символістична ідея двох світів – реального та ідеального – бере початок саме звідси.

Уже згадувана ідея надлюдини Фрідріха Ніцше та співвідношення добра і зла, також впливають на художній світ символістів, вони переймають у нього численні образи-символи, хоча часто надають їм іншого трактування. За учінням Ніцше символісти зробили висновок, що і в людини є сутність божественна й полягає вона в єдності її протилежностей. Саме в працях згаданих вище філософів символ осмислений як поняття філософське. А слідом і символізм стає не просто аристократичним літературним напрямом, а окремою філософією. Відома російська дослідниця символізму Н. В. Ільїна акцентує увагу на образах символістів та впливі на них філософії Канта й Ніцше. Образ людини переосмислюється символістами, тепер людина може творити не тільки особисту реальність, й власну долю. Отож, виникла ідея про надлюдину, яка розсунула звичні рамки розуміння особистості.

Образ містичної людини сформувався під впливом філософії індивідуалізму Фрідріха Ніцше. Є припущення, що головною особливістю містичної людини символізму стало те, що вищою формою прояву божественної сутності є випробовуване нею почуття любові. Божественна ж суть любові полягає в тому, що любов дає людині безсмертя.

З цього можна зробити висновок, що смерть у філософії символізму не кінець життя, а перехід в інше, більш змістовне і повне життя, ніж те, з яким людина має справу в реальному світі. Але символізм пов'язує любов не тільки з духовним безсмертям, але і з осмисленням її як шляху до пізнання. Тому в символізмі любов зближалася ще й з методом досягнення істини [5, с. 143–145].

Смерть осмислена як ключовий момент усього людського існування, що вимагає найбільшого зосередження душевних сил. Символісти створили свою філософію смерті й безсмертя, на яку мала найбільший вплив морально-етична концепція І. Канта, що складалася у визнанні безсмертя душі як одного з постулатів практичного розуму, а також проповіді безглуздя життя Ніцше і смерті перед обличчям «вічного повернення». Ніцше категорично заперечував посмертне буття людини в християнському розумінні, з допущенням пекла і раю. Образ смерті оповитий таємницею, її прихід не випадковий, тому боротися з нею неможливо. [6, с. 86–87].

Загалом у французькому символізмі виділяють три етапи [12, с.133–134]:

I - 70-ті – друга половина 80-х рр. XIX ст. – відбувається становлення напрямку, основних його принципів.

II - 80–90-ті рр. XIX ст. – період, ознаменований активним розвитком символізму та збагаченням його теоретичних і практичних надбань.

III - кінець XIX – початок XX ст. – період спаду символізму, який пояснюється тим, що естетичні принципи цієї течії вже не можуть задовольнити молодих поетів.

Виходячи з подібного розподілу, можна зробити висновок, що нас цікавить внесок лише поетів першого та другого етапів. Пропонуємо розглянути творчий внесок та новаторські тенденції таких геніальних поетів, як Поль Верлен, Артюр Рембо та Стефан Малларме.

Поль Верлен (1844–1896) з'являється на літературній арені тоді, коли Шарль Бодлер уже закінчує свою літературну діяльність. У своїй поезії Верлен наслідує Бодлера, а тому в його ранніх віршах помітні відголоски і романтизму, і Парнаської школи. Так само як і його попередник, Верлен прагне розширити межі зображуваного в поезії світу, доповнити об'єктивний світ сприйняттям, переживаннями та емоціями суб'єкта.

Але слід зазначити, що символізм Поля Верлена вже відрізняється від бодлерівського. Світ матеріальний є практично зовсім не відчутним, він утрачає свою вагу, повноту й щільність. У його віршах часто натрапляємо на образи темноти, туману, ночі, а також епітети «ламкий», «тонкий», «блідий» (наприклад, у віршах «Птицы ночью», «Брюссель» із циклу «Брюссельские пейзажи»), які вказують на розмитість та неточність оточуючого світу, водночас створюють відповідний настрій та фон. Такої дематеріалізації зовнішнього світу письменник досягає через уникнення детального опису предметів та завдяки превалюванню блідих та проміжних кольорів (наприклад, у віршах циклу «Добрая песенка»: «Так это будет в летний день. В тот час...», «Ночной луною...», «В трактирах пьяный гул, на тротуарах грязь...»). Варто відзначити, що шум і взагалі будь-які інші звуки показані в письменника «глухими», «далекими» (наприклад, у віршах «О Гордость! Мощный крик, валторны зов глухой...», «Комната», «В лесах»).

Письменник створює і свій неповторний образ коханої жінки (наприклад, у віршах «Желание», «Усталость», «Привычная мечта»). У ньому так само до мінімуму зводиться матеріальне начало. Кохання письменник змальовує платонічним, недосяжним, стриманим, йому зовсім не притаманними є спалахи пристрасті. Поет не бачить коханої, не чує, а тільки уявляє або передбачає, що вона робить, що говорить, про що думає. Ліричний герой може годинами розмовляти з коханою, але при цьому він залишається на самоті. Такий образ коханої жінки є віддзеркаленням принципів символізму.

Д. Д. Обломієвський у монографії «Французький символізм» висловлює думку, що подібна дематеріалізація є засобом підвищення ролі ліричного героя [14, с.153]. Поль Верлен намагається довести нам, що внутрішній світ людини та її душа є більш значущими та неосяжними, ніж зовнішній світ та світ речей, що оточують людину. Верлен вирішує надавати перевагу не речам зовнішнього світу, а почуттям та переживанням, які викликані ними. Іноді рухаючись в цьому напрямку, поет відходить від символізму до імпресіонізму. Втім ніколи не пориває остаточно зв'язки героя із зовнішнім світом та передає цей світ у вигляді переживань та відчуттів героя. При цьому зображувана людина – це людина реальна, а співвідношення та закономірності світу не відходять на суб'єктивний рівень.

Артюр Рембо (1854–1891) відходить від тенденцій дематеріалізації Поля Верлена. Світ, що оточує героя показаний у нього повноцінним та заповненим речами, які мають стосунок до нього. Поет цікавиться і соціальним аспектом зовнішнього світу, тому в його віршах бачимо масу найменувань різних професій та спеціальностей.

У зображенні речей поет певною мірою наслідує Шарля Бодлера, вони в нього зображені кольоровими, яскравими, мають певну форму, втім колір більше цікавить поета (наприклад, вірші «Что удерживает Нину?», «Солнце и плоть», «Пьяный корабль»). Що стосується зображення людського тіла, то поет вдається до детального опису (наприклад, у віршах «Семилетние поэты», «Сидящие», «Руки Жанн-Мари»). Д. Д. Обломієвський вважає, що подібні детальні описи та багатство барв можна пояснити непостійністю зображуваного та бажанням

поета передати стан речей саме на цей момент [14, с.186]. Також колір предметів залежить і від їх взаємодії одне з одним. Прикладом може слугувати вірш «Руки Жанн-Мари»:

Они могучи, эти руки,
Они темны в лучах зари,
Они бледны, как после муки
Предсмертной, руки Жанн-Мари.
Или в озерах сладострастья
Им темный крем дарован был?
В пруды безоблачного счастья
Они свой погружали пыл?
Покоясь на коленях нежных,
Случалось ли им небо пить,
Сигары скручивать прилежно,
И продавать кораллов нить. [32]
(Переклад В. Я. Парнаха)

Статика викликає обурення у поета, і часто він використовує статичність для характеристики ворожого оточуючого світу (у поезіях «Под музыку», «Сидящие», «Приседания» та ін.). Також варто виділити принцип протилежності природи та цивілізації (у поезіях «Зло», «Спящий в ложбине», «Воронье», «Комедии жажды» та ін.). Важливим аспектом є також і те, що поет відзначає негативні і позитивні сторони в усьому, що бачить. Це йому вдається завдяки ліричному героєві нового типу. Ліричний герой Артюра Рембо є, частіш за все, бродягою чи подорожуючим, який не може змиритись зі статичністю та бездіяльністю оточуючого світу. Багато в чому ліричний герой Рембо повторює традиції попередників, але є і суттєві відмінності. Найважливіша з них – його протест та активна діяльність. Герой вже має змогу не лише сприймати, й оцінювати: стверджувати чи засуджувати.

Вслід за новим героєм поет вносить і нову структуру двопланового образу символістів. Рембо ставить у центр людину з її реальними переживаннями. «Вселенная, гармония, в ней царящая, в стихотворениях Рембо 1870 г. центром своим имела человека. Вокруг центрального образа концентрически располагались другие образы, направленные, устремленные к центру всей структуры и как бы нацеленные на него». [14, с. 201].

Стефан Малларме (1842–1898) є «центральною постаттю французького символізму й усього європейського раннього модернізму» [10, с. 7].

«Наконец-то я начал свою «Иродиаду». Со страхом, так как я изобретаю язык, который бы проистекал из совершенно новой поэтики... рисовать не вещь, но производимый ею эффект. Стихотворение в таком случае должно состоять не из слов, но из намерений, и все слова ступеньваются перед впечатлением...» [За Андреевим 1996], – так писав Стефан Малларме у своїх щоденниках. Таким чином поет розпочав повне переоформлення принципів мистецтва. Письменник пропагує повне розмежування «речі» та її «ефекту». Активно пише вірші, у яких застосовує цей принцип, щоправда, згодом поет сумнівається вже навіть в реальності свого власного існування.

Дослідники вважають, що у творчості Малларме найповніше реалізуються інтелектуальні тенденції символізму. Поезія його насичена загадками й саме читач мав їх розгадати. За рахунок уміло складених мовленнєвих конструкцій поет умів створити вірш, у якому буде описано саме «ефект», а не «річ».

У творчості письменника, особливо в ранній, яскраво висвітлений принцип двох світів: реального та ідеального. Упродовж усього творчого шляху поета ми простежуємо бажання відректись від реального, незгоду й супротив героя. Саме тому тема смерті, мінорне звучання та мотив самогубства – невід’ємні атрибути творчості поета (у поезіях «Звонарь», «Окна», «Ее прозрачные ногти» та ін.). Але пізніше і до смерті він відчуває огиду.

У пізнього Малларме метамова підноситься зовсім на новий рівень. Поет починає уникати у віршах розділових знаків, пояснюючи це тим, що він прагне показати всю абсурдність існування та непостійність реальності. Ліричний герой поета – людина стомлена життям і всі описи й пейзажі ніби вихоплені з пам'яті. У ліричних творах часто можна спостерігати дематеріалізацію зовнішнього світу, але разом з тим і детальний опис речі, а точніше – її «ефекту».

Пізня поезія поета насичена антигуманними настроями. Поет переживає ряд внутрішніх змін та суперечностей і схиляється до думки, що поезія не буде зрозумілою для простолюду, адже вона є привілеєм аристократів та матеріально забезпечених людей. Ці думки він не соромиться висловлювати у своїх віршах та інтерв'ю (наприклад, у віршах «Надгробный тост», «Гробница Эдгара По», поемі «Проза для Дез Эссента» та ін.).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У моїй роботі мені вдалось проаналізувати основні риси впливу французького символізму на поезію французьких символістів. Також було досліджено внесок в теорію символізму таких письменників, як Шарль Бодлер, Поль Верлен, Артюр Рембо та Стефан Малларме. Вплив ідеалістичної філософії на французьких символістів розглядався комплексно з особливостями розвитку цієї течії у Франції та з урахуванням впливу інших течій та особистих творчих уподобань письменників. Великий вплив на французьку поезію символізму мав Шарль Бодлер. Теорія аналогій цього письменника багато в чому визначила напрямок руху символістів, підштовхнула їх до створення особливої манери письма, а також до створення нових концепцій символу. Практично всі покоління символістів звертались у своїй творчості до розроблених Бодлером тем, мотивів та образів. кантівські категорії трансцендентного і трансцендентального мали втілення у символістських протиставленнях образу та символу, де перевага завжди надавалась останньому. Поступово поети більше розкривають суб'єктивне бачення речей і сприйняття цих речей ліричним героєм. Поезія набуває для символістів звеличеного та сакрального змісту, тому подекуди стає вимогливою до читача, а поети сприймають свої витвори як розкіш, яку може оцінити лише аристократ.

References

1. Byelyy, A. *Simvolizm kak miroponimanye*.
2. Bodler, Sh. *Poetycheskiy sbornik stikhotvoreniy «Tsvety Zla»*.
3. Ilina, N. V. 2004. "Nytssheanskiy ideal sverkhcheloveka i eho prelomlenie v khudozhestvennom tvorchestve simbolistov". *Nauka y obrazovanie* 2:143–145.
4. Ilina, N. V. 2005 "Obrazy lyubvi i smerti v khudozhestvennoi filosofii simbolizma". *Materialy III Mezhrheionalnoi nauchno-prakticheskoi konferentsii «Molodezh XXI veka – budushchee Rossiiskoi nauki»*. Rostov-na-Donu 86–87.
5. Kosykov, N. K. 1993. *Sharl Bodler mezhdru "vostorhom zhizni" i "uzhasom zhizni."* Moskva 5–40.
6. Moreas, Zh. *Manifest simbolizma*. Available at: <http://modfrantselit.ru/manifest-simvolizma-statya-zh-moreasa-tekst-le-symbolisme-tekst-perevoda-v-sokr/>
7. Nalyvaiko, D. 2002. "Bodler, Verlen, Rembo, Mallarme: frantsuzkyi simbolizm yak zmina metamovy yevropeyskoyi poeziyi". *Zarubizhna literatura* 5:6–7.
8. Nalyvaiko, D. 1998. "Frantsuzkyi simbolizm [French Symbolism]". *Slovo i chas* 7:23–27.
9. Nikolenko, O. M. 2005. „Symvolizm: geneza simbolizmu”. *Tema* 34:130–139.
10. Nitshe, F. 1990. *Sochyneniia*. Moskva.
11. Oblomievskiy, D. D. 1973. *Frantsuzskiy simbolizm*. Moskva: Nauka.
12. *Stykhotvoreniya S. Mallarme v perevode V. Alekseeva*. Available at: <http://imwerden.de/tsat/modules.php?name=books&pa=showbook&pid=1199>
13. Tolmachev, V. M. 1991. "Dekadans: opyt kulturolohicheskoi kharakteristiki". *Vestnyk MHU. Ser. Fylolohiiia* 5:18–28.
14. *Frantsuzskaia poeziia kontsa 19-nachala 20 veka. Symvolizm. Zarubezhnaia lyteratura XX veka*. Moskva: Vysshiaia shkola.

Калюжна Юлія. Связь теории и практики символизма с идеалистической теорией И. Канта и идей Сверхчеловека Ф. Ницше. В статье отражены основные аспекты влияния идей И. Канта и Ф. Ницше на поэзию французских символистов. Проанализированы проявления идеалистических идей в творчестве поэтов-символистов, а именно Поля Верлена, Артюра Рембо и Стефана Малларме. Рассмотрено понятие "символа" в концепции французского символизма, установлено, что символ приобретает многогранное значение, ставится выше, чем

"образ", поскільки допускає багатозначну трактовку значень. Велике значення для символістів мала робота Іммануїла Канта «Критика чистого розуму», в якій він виділяє дві категорії реальностей: трансцендентну і трансцендентальну. Символістична ідея двох світів - реального і ідеального - бере початок саме звідси. Ідея Сверхчоловіка переростає в ідею містичного чоловіка, який здатний наблизитися до божественного бессмерттю завдяки здатності любити. Символісти створюють ліричного героя, який не є звичайним пасивним спостерігачем, навпаки – вони провозглашають чоловіка творцем власної реальності і долі, адже в ньому божественне початок. Встановлено, що поступово ідея сверхчоловіка змінює не тільки ліричного героя, але й образ читача, якого бажає бачити поет-символіст – читач повинен відчувати те, що намагається передати автор. Треба відзначити, що змінюються і образи присутні в поезії. Поль Верлен все більше відходить до дематеріалізації. Оточуючі звуки, шум, голос – всі вони «глухі», «далекі». Особливого осмислення набуває смерть, вона перестає бути завершенням людського життя, вона є незвичайним, особливим моментом переходу до іншої реальності, іншої форми буття. Він звертає більше уваги не на зовнішній світ, а на почуття і переживання, викликані речами матеріального світу. Артур Рембо демонструє в своїй поезії зовсім інший світ: живою, змінюваною, наповненою багатьма речами, а ліричний герой стає мандрівником-бунтарем, якого возмущає будь-яка статичність. Центральним образом є людина з її реальними переживаннями і почуттями. Стефан Малларме створює поезію, яку вважають апогеєм символізму: поету вдасться зобразити не «реч», а «ефект» від неї. Це веде до появи нових творів, не містять знаків переривання – всі зводяться до здатності читача відчувати. Поступово символізм, заснований на ідеалістичній філософії, і сам стає особливим філософським теченням.

Ключові слова: символізм, символісти, ідеалістична філософія, символ, етапи символізму, дематеріалізація, Сверхчоловік.

Kaliuzhna Yulia. The Relationship Between the Theory and Practice of Symbolism with the Idealist Philosophy of I. Kant and the Idea of Hyperhuman of F. Nietzsche. The article covers the main aspects of the influence of the ideas of I. Kant and F. Nietzsche on poetry of the French symbolists. The manifestations of idealistic ideas in the work of poet Symbolists, especially Paul Verlaine, Arthur Rimbaud and Stefan Mallarme, have been analyzed. The notion of "symbol" in the concept of French symbolism is considered, it is established that the symbol acquires a multi-faceted meaning, is placed higher than "image", since it allows multiple interpretations of meanings. Of great importance to the Symbolists was the work of Immanuel Kant's "Critique of Pure Reason", in which he distinguishes two categories of realities: transcendent and transcendental. The symbolistic idea of two worlds, real and ideal, originates from here. The idea of the Hyperhuman grows into the idea of a mystical man who is able to approach divine immortality through the ability to love. Symbolists create a lyrical hero who is not an ordinary passive observer, on the contrary - they proclaim human as the creator of his own reality and destiny, because there is a divine origin in him. It has been established that gradually the idea of the Hyperman changes not only the lyrical hero, but also the image of the reader whom the poet-symbolist wants to see – the reader must feel what poet is trying to convey. It should be noted that even the images are changed in poetry. Paul Verlaine is increasingly leaving for dematerialization. Surrounding sounds, noise, voices – all of them are "deaf", "distant". The death gets a special understanding, which ceases to be the end of human life, it is an extraordinary, special moment of transition to another reality, another form of being. He pays more attention not to the outside world, but to the feeling and experience caused by the things of the material world. Arthur Rimbaud demonstrates a completely different world in his poetry: living, changing, filled with many things, and the lyrical hero becomes a rebel-traveler, who is outraged by any static nature. The central image is a person with his real emotions and feelings. Stefan Mallarme creates poetry, which is considered to be the apogee of symbolism: the poet manages to portray not "thing", but its "effect". This leads to the emergence of new works that do not contain punctuation marks – everything is limited to the ability of the reader to feel. Gradually, symbolism, which was based on idealistic philosophy, itself became a special philosophical trend.

Key words: symbolism, symbolists, idealistic philosophy, symbol, stages of symbolism, dematerialization, Hyperhuman.

УДК 811.111'367.625'366.58

Наталія Канонік

ГРАМАТИЧНА СПОЛУЧУВАНІСТЬ ДІЄСЛІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті висвітлено категорію часу в лінгвістичному аспекті, сукупність засобів вираження часових відношень за допомогою дієслів на позначення часу. Окреслено причини, які зумовлюють потребу в дослідженні сучасного стану граматичної та лексичної семантики, предмета, об'єкта, методів та завдань. Мета цієї розвідки –